Európsky výbor na zabránenie mučenia
a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania
(CPT)

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Informačný prehľad

Marec 2017 CPT/Inf (2017) 3

Informačné prehľady sa vydávajú pod vedením výkonného tajomníka CPT. Ich cieľom je prezentovať normy CPT pre kľúčové oblasti. Nerobia si však nárok na úplnosť, najmä pokiaľ ide o odkazy na správy z návštev výboru CPT v jednotlivých krajinách.

Imigračné zaistenie

ÚVOD

- Zaistenie migrantov patrí medzi oblasti primárneho záujmu CPT. Výbor vykonal stovky návštev zariadení pre zaistenie migrantov a vypracoval podrobný súbor noriem.
- Normy CPT sa zakladajú na právnych princípoch vyplývajúcich z medzinárodných nástrojov (na ochranu ľudských práv), ako sú Európsky dohovor o ľudských právach (EDĽP),[1] Dvadsať usmernení Výboru ministrov o nútenom návrate,[2] príslušné zmluvy Organizácie Spojených národov (OSN) a Smernica Európskej únie (EÚ) o návrate z roku 2008.[3]
- Cudzí štátny príslušník môže byť pozbavený osobnej slobody po (údajnom) porušení právnych predpisov týkajúcich sa cudzincov, akým je nelegálny vstup, nelegálny pobyt atď. Toto zadržanie sa často označuje ako „imigračné zaistenie“, čo je forma administratívneho zaistenia povolená vo väčšine členských štátov Rady Európy.
- Podľa článku 5 EDĽP je táto forma obmedzenia osobnej slobody povolená v prípade osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vyhostení, alebo s cieľom zabrániť nepovolenému vstupu osoby na územie štátu. Obmedzenie osobnej slobody nelegálnych migrantov nesmie byť svojvoľné a nesmie byť automatickým dôsledkom (údajného) porušenia právnych predpisov týkajúcich sa pobytu cudzincov. Inými slovami, imigračné zaistenie by malo byť výnimočným, primeraným a teda individuálnym opatrením potrebným na zamedzenie nezákonnej imigrácie.
- V súlade s jeho administratívnou povahou nesmie mať imigračné zaistenie represívny charakter: nie je sankciou ani trestom. Z tohto dôvodu by osoby v imigračnom zaistení mali mať prístup k režimu aj k materiálnym podmienkam zodpovedajúcim ich právnemu postaveniu.
- „Žiadatelia o azyl“ nie sú „osobami v imigračnom zaistení", hoci by sa nimi mohli stať v prípade zamietnutia ich žiadosti o azyl a zrušenia ich povolenia na pobyt na území štátu.

[1] Najmä články 3, 5 a 8.
[2] CM (2005)40 v konečnom znení, 9. mája 2005; najmä usmernenia č. 10 a 11.
[3] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území. Smernica sa vzťahuje na všetky členské štáty Európskej únie okrem Spojeného kráľovstva a Írska. V rozsahu, v akom sa vzťahuje na osoby vstupujúce na územie štátu bez povolenia, platí pre Dánsko a krajiny pridružené k Schengenskej dohode (Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko).

1. Zaistenie ako opatrenie poslednej možnosti

- Pozbavenie osobnej slobody podľa právnych predpisov týkajúcich sa cudzincov by malo byť iba **opatrením poslednej možnosti** použitým po **dôkladnom a individuálnom preskúmaní každého prípadu**. Okrem toho by sa malo pravidelne preskúmavať, či je v ňom potrebné naďalej pokračovať. Vždy, keď je to možné, mali by sa vytvoriť a použiť alternatívne opatrenia (bez obmedzenia osobnej slobody).[4]
- Vždy, keď sa použije výnimočné opatrenie obmedzenia osobnej slobody **žiadateľov o azyl** v období do rozhodnutia o ich žiadosti, mali by sa im poskytnúť rozsiahly systém záruk, ktorý je v súlade s ich postavením, a ktorý presahuje záruky poskytované nelegálnym migrantom, a mali by sa držať oddelene od cudzích štátnych príslušníkov, ktorí nepožiadali o poskytnutie medzinárodnej ochrany.[5]
- Ak sú podľa právnych predpisov týkajúcich sa cudzincov zaistení členovia tej istej rodiny, treba vyvinúť maximálnu snahu o **zabránenie rozdeleniu rodiny.**[6]
- CPT zastáva názor, že dlhodobé zaistenie osôb podľa právnych predpisov týkajúcich sa cudzincov, **bez časovej lehoty a s nejasnými vyhliadkami na prepustenie,** by sa ľahko mohlo považovať za neľudské zaobchádzanie.[7]

2. Záruky počas zaistenia

- Každý prípad pozbavenia osobnej slobody by mal byť podložený riadnym individuálnym rozhodnutím o zaistení, ktorý by zariadenie, v ktorom je zaistená osoba držaná, malo byť schopné na počkanie predložiť; rozhodnutie o zaistení by malo byť vydané hneď na začiatku pozbavenia osobnej slobody alebo čo najskôr potom. Táto základná požiadavka sa vzťahuje aj na nelegálnych migrantov, ktorých osobná sloboda bola obmedzená. Základné záruky osôb zaistených policajnými orgánmi sa posilnia, keď sa pre každú takúto osobu bude viesť jednotný a úplný záznam o jej zaistení obsahujúci všetky aspekty zaistenia danej osoby a všetky s tým súvisiace vykonané opatrenia.[8]
- Zaistení nelegálni migranti by rovnako ako ostatné kategórie zadržiavaných osôb mali mať právo uplatňovať tri **základné práva** okamžite po obmedzení ich osobnej slobody. Sú to (1) právo na prístup k právnemu zástupcovi, (2) právo na prístup k lekárovi a (3) právo vyrozumieť o zaistení rodinného príslušníka alebo tretiu osobu podľa vlastného výberu.[9]
- Právo na **prístup k právnemu zástupcovi** by malo zahŕňať právo na dôvernú poradu s právnym zástupcom a prístup k právnemu poradenstvu v otázkach týkajúcich sa pobytu, zaistenia a vyhostenia. Predpokladá tiež, že ak si nelegálni migranti nemôžu zvoliť a dovoliť právneho zástupcu, mali by mať prístup k právnej pomoci.[10]
- Všetky novo prijaté zaistené osoby by mal okamžite **prezrieť lekár** alebo jemu podriadená zdravotná sestra s odbornou spôsobilosťou.[11]
- **Informovanie príbuzného alebo tretej osoby podľa vlastného výberu o zaistení** by sa značne uľahčilo, keby sa nelegálnym migrantom umožnilo ponechať si mobilné telefóny v čase pozbavenia osobnej slobody, alebo aspoň mať k nim prístup.[12]

---

[4] Malta: návšteva v r. 2004, odsek 14; Srbsko a Čierna Hora: návšteva v r. 2004, odsek 65.
[5] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 76; Španielsko: návšteva v r. 2014, odsek 9.
[6] Nemecko: návšteva v r. 2005, odsek 56; 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 87.
[7] Bulharsko: návšteva v r. 2008, odsek 29.
[8] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 85.
[9] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 81.
[10] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 82.
[11] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 82.
[12] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 82.

- Okrem uvedených troch základných záruk medzinárodné právo uznáva aj právo zaisteného nelegálneho migranta požiadať o **konzulárnu pomoc**. Keďže niektorí nelegálni migranti nemusia mať záujem o kontakt so svojimi vnútroštátnymi orgánmi, uplatnenie tohto práva sa musí ponechať na samotného migranta.[13]
- Zaistení nelegálni migranti by mali byť bezodkladne a v jazyku, ktorému rozumejú, **informovaní o svojich právach a o konaní**, ktoré sa na nich vzťahuje. S týmto cieľom by sa všetkým zaisteným migrantom mal systematicky poskytovať materiál obsahujúci uvedené informácie; tento materiál by mal byť dostupný v jazykoch, ktoré dotknuté osoby najčastejšie používajú, a v prípade potreby by mali byť k dispozícii služby tlmočníka. Migranti by mali písomne potvrdiť, že boli informovaní o svojich právach v jazyku, ktorému rozumejú.[14]
- V prípade potreby by cudzí štátni príslušníci mali mať možnosť využiť pomoc odborne spôsobilých **tlmočníkov**. Na tlmočenie by sa zásadne nemali používať ďalšie zaistené osoby.[15]
- Zaisteným nelegálnym migrantom by sa mala poskytnúť možnosť udržiavať **zmysluplné kontakty s vonkajším prostredím** a zabezpečiť pravidelný prístup k telefónu alebo k ich mobilným telefónom.[16]
- Mali by byť prijaté opatrenia, ktorými sa zaisteným nelegálnym migrantom umožní **radiť sa v prípade potreby so svojím právnym zástupcom alebo s lekárom na kontinuálnej báze, prijímať návštevy** zástupcov mimovládnych organizácií, rodinných príslušníkov alebo iných osôb podľa vlastného výberu, a byť s nimi v telefonickom kontakte.[17]
- V záujme zaistených migrantov aj personálu všetkých zariadení pre imigračné zaistenie je existencia prehľadného **vnútorného poriadku pre všetky zariadenia na zaistenie**, ktorý by mal byť k dispozícii v primeranej škále jazykov.[18]
- Zaistení nelegálni migranti by mali mať prístup k **účinnému opravnému prostriedku**, ktorý im umožní požiadať súdny orgán o urýchlené preskúmanie zákonnosti obmedzenia ich osobnej slobody. Toto súdne preskúmanie by malo zahŕňať aj pojednávanie spojené s poskytnutím právnej pomoci – osobám bez dostatočných prostriedkov bezplatne – a s tlmočením (ak je potrebné). Zaistení nelegálni migranti by o **tomto opravnom prostriedku** zároveň mali byť výslovne **informovaní**. Nutnosť ďalšieho zaistenia by mal **pravidelne preskúmavať nezávislý orgán**.[19]

3. Vhodné priestory

- **Väznica** je už vo svojej podstate nevhodným miestom na zadržiavanie osoby, ktorá nie je podozrivá ani usvedčená zo spáchania trestného činu.[20]
- Zaistení migranti sú spočiatku často držaní v **„útvaroch zaistenia na mieste vstupu“, v letiskových tranzitných zónach a na policajných staniciach**. Je zrejmé, že tieto miesta sú často nevhodné na ubytovanie osôb, najmä na dlhšiu dobu. Zaistení imigranti by preto v takýchto zariadeniach mali byť držaní čo najkratšie[21] (t. j. menej ako 24 hodín).

---

[13] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 83.
[14] Holandsko (Antily): návšteva v r. 2007, odsek 36; Rumunsko: návšteva v r. 2006, odsek 61.
[15] Bulharsko: návšteva v r. 2010, odsek 53.
[16] Maďarsko: návšteva v r. 2015, odsek 70; 19. všeobecná správa o činnosti CT, odsek 79; Srbsko a Čierna Hora: návšteva v r. 2004, odsek 78.
[17] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 87.
[18] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 88.
[19] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 86.
[20] Írsko: návšteva v r. 2014, odsek 19.
[21] 7. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 27.

- Osoby zaistené podľa právnych predpisov o cudzincoch by mali byť ubytované v **zariadeniach osobitne určených na tento účel,** ktorých materiálne podmienky a režim zodpovedajú právnemu postaveniu týchto osôb. Pri navrhovaní dispozičného riešenia týchto zariadení by sa malo dôsledne dbať na to, aby sa čo najviac vyhlo vytvoreniu dojmu väzenského prostredia.[22]
- **Zaistené ženy** by mali byť držané v časti zariadenia, ktorá je oddelená od zaistených mužov, a malo by sa im zaručiť súkromie.[23]

4. Primerané materiálne podmienky na dlhšie pobyty (viac ako 24 hodín)[24]

- Ubytovacie priestory zariadení pre imigračné zaistenie by mali byť **primerane zariadené, čisté** a v **dobrom technickom stave**, a mali by mať dostatočnú ubytovaciu plochu zodpovedajúcu počtu umiestnených osôb.[25]
- V strediskách by malo byť primerané **osvetlenie** (vrátane denného svetla), **vetranie** a **kúrenie**.[26]
- Vo všetkých priestoroch zariadenia, v ktorých nie je zabezpečená neprestajná prítomnosť personálu, by malo byť nainštalované **privolávacie zariadenie**.[27]
- Všetky zaistené osoby by mali:
  - mať k dispozícii **posteľ** alebo sokel postele, čistý **matrac** a čisté **prikrývky**;[28]
  - mať ľahko dostupné **toalety,** aj v nočných hodinách;[29]
  - pravidelne dostávať bezplatné základné **hygienické potreby** (vrátane primeraného prídelu mydla, pracieho prášku, toaletného papiera, šampónu, holiaceho náčinia a zubnej pasty a zubnej kefky);[30]
  - mať prístup k **sprche** a k **teplej vode**;[31]
  - mať možnosť nosiť počas pobytu vlastné **oblečenie**, ak je vhodné, a v prípade potreby si ho dať vyprať alebo opraviť;[32]
  - dostávať produkty a prostriedky potrebné na udržiavanie **čistoty ich ubytovacích priestorov**;[33]
  - mať prístup k **uzamykateľnému priestoru**, v ktorom si môžu uchovávať osobné veci;[34]
  - mať prístup k **jedlu** a **pitnej vode**.[35] Strava by mala zohľadňovať náboženské požiadavky a stravovacie návyky cudzích štátnych príslušníkov.[36]

---

[22] Malta: návšteva v r. 2008, odsek 51.
[23] Grécko: návšteva v r. 2011, odsek 38.
[24] Grécko: návšteva v r. 2013, odsek 51.
[25] Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: návšteva v r. 2014, odsek 113.
[26] Ukrajina: návšteva v r. 2002, odsek 62.
[27] Grécko: návšteva v r. 2011, odsek 38.
[28] Grécko: návšteva v r. 2007, odsek 25.
[29] Grécko: návšteva v r. 2011, odsek 38.
[30] Grécko: návšteva v r. 2011, odsek 38.
[31] Grécko: návšteva v r. 2013, odsek 51.
[32] Chorvátsko: návšteva v r. 2007, odsek 37.
[33] Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: návšteva v r. 2014, odsek 120.
[34] Chorvátsko: návšteva v r. 2007, odsek 35.
[35] Maďarsko: návšteva v r. 2005, odsek 53.
[36] Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: návšteva v r. 2014, odsek 120.

5. Otvorený režim

- Podmienky zaistenia nelegálnych migrantov by mali zodpovedať povahe pozbavenia ich osobnej slobody, podliehať iba miernym obmedzeniam a ponúkať pestrý režim aktivít. V rámci zariadenia by mala **byť čo najmenej obmedzená voľnosť pohybu** zaistených osôb.[37]
- Zaistení nelegálni migranti by mali mať v zásade po celý deň (t. j. oveľa dlhšie ako jednu hodinu denne) možnosť **vychádzok na čerstvom vzduchu**, a vychádzkové priestory by mali byť primerane vybavené (lavičky, prístrešky atď.).[38]
- Čím **dlhšie trvá zaistenie, tým pestrejšia by mala byť ponuka aktivít** pre zaistené osoby.[39] Zmysluplné aktivity v kontexte imigračného zaistenia môžu okrem iného zahŕňať jazykové kurzy, IT/počítačové kurzy, záhradníčenie, umelecké a tvorivé remeslá, kuchynské zručnosti a takzvané „kultúrne kuchyne“.[40]
- V zariadeniach pre imigračné zaistenie by migranti mali mať prístup k **spoločenskej miestnosti** a k **rozhlasu/televízii** a **novinám/časopisom**, ako aj k iným **vhodným záujmovým aktivitám** (napr. stolové hry, stolný tenis, šport),[41] a tiež ku **knižnici** a **modlitebni**.[42] K vybaveniu všetkých viacmiestnych izieb by mali patriť stoly a stoličky v počte zodpovedajúcom počtu zaistených osôb.[43]
- Mal by platiť predpoklad, že zaistení cudzinci môžu prijímať **návštevy v** otvorených podmienkach. V priestoroch pre návštevy by osoby v imigračnom zaistení mali mať možnosť stretávať sa s rodinnými príslušníkmi a priateľmi v otvorených podmienkach, a ich prostredie by malo byť vhodné aj pre deti (vrátane detského kútika). Ak sa výnimočne považuje za potrebné uložiť obmedzenia konkrétnemu cudzincovi, malo by sa to urobiť na základe individuálneho hodnotenia rizika.[44]
- Osoby v imigračnom zaistení by mali mať možnosť prijať týždenne niekoľko návštev. Ako minimum by sa im mala povoliť jedna návšteva týždenne v trvaní jednej hodiny.[45]
- Zaistení migranti by mali mať **prístup k počítačom** s prenosom hlasu internetovým protokolom (VoIP) alebo aplikáciou Skype a základný prístup k internetu.[46]

6. Odborne spôsobilý personál

- Dozorný personál zariadení pre imigračné zaistenie by sa mal starostlivo vyberať a absolvovať primeranú odbornú prípravu.[47]
- Vzhľadom na rôznorodý pôvod zaistených osôb by personál mal mať dobre rozvinuté schopnosti **medziľudskej komunikácie a kultúrnu citlivosť**. Okrem toho by aspoň niektorí členovia personálu mali mať relevantné **jazykové schopnosti**.[48]

---

[37] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 79.
[38] Maďarsko: návšteva v r. 2015, odsek 42; Francúzsko: návšteva v r. 2010, odsek 43; Ukrajina: návšteva v r. 2009, odsek 62.
[39] Cyprus: návšteva v r. 2013, odsek 45.
[40] Dánsko: návšteva v r. 2014, odsek 78; Spojené kráľovstvo: návšteva v r. 2012, odsek 120.
[41] Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: návšteva v r. 2014, odsek 113.
[42] Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: návšteva v r. 2014, odsek 120.
[43] Grécko: návšteva v r. 2013, odsek 72.
[44] Česká republika: návšteva v r. 2014, odsek 41; Holandsko: návšteva v r. 2011, odsek 72; Maďarsko: návšteva v r. 2009, odsek 44; Rakúsko: návšteva v r. 2014, odsek 49.
[45] Nemecko: návšteva v r. 2010, odsek 44.
[46] Dánsko: návšteva v r. 2014, odsek 82; Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: návšteva v r. 2014, odsek 133.
[47] Luxembursko: návšteva v r. 2015, odsek 111; Česká republika: návšteva v r. 2014, odsek 37.
[48] Luxembursko: návšteva v r. 2015, odsek 111; Česká republika: návšteva v r. 2014, odsek 37.

- Personál by sa mal naučiť **rozpoznávať možné symptómy stresových reakcií** zaistených osôb a robiť potrebné kroky.[49]
- Na etiku dozornej činnosti aj na vytváranie do istej miery normálneho ovzdušia na miestach zadržiavania osôb môže priaznivo pôsobiť **prítomnosť pracovníkov mužského aj ženského pohlavia**.[50] Prítomnosť žien medzi dozorným personálom vo všetkých zariadeniach, v ktorých sú umiestnené zaistené ženy, by mala byť pravidlom.[51]
- Pretože prostredie, v ktorom sa vykonáva imigračné zaistenie, by nemalo mať väzenský charakter, personál týchto zariadení **by nemal nosiť obušky, putá alebo slzný sprej**.[52]

7. Disciplína, umiestnenie do uzavretého oddielu adonucovacie prostriedky

- Na zabezpečenie **disciplíny** treba formálne vymedziť a prakticky uplatňovať jednoznačné postupy; akékoľvek nedostatočne vymedzené oblasti by mohli viesť k vytvoreniu neoficiálneho (a nekontrolovaného) systému.[53] CPT v tejto súvislosti odporúča:
  - vypracovať formálne disciplinárne predpisy pre zariadenia na zadržiavanie cudzincov zaistených podľa právnych predpisov týkajúcich sa cudzincov. Tieto predpisy by mali zahŕňať právo zaistených osôb byť vypočuté vo veci trestných činov, ktoré údajne spáchali, a právo odvolať sa proti akýmkoľvek uloženým sankciám na nadriadený orgán;
  - presne vymedziť disciplinárny postup ustanovujúci právo zaistených osôb byť písomne informované o vznesenom obvinení a právo predvolávať svedkov vo svoj prospech.[54]
- V prípade **umiestnenia do uzavretého oddielu** (napr. z bezpečnostných dôvodov) by dotknutí cudzinci mali dostať kópiu príslušného rozhodnutia a informáciu o práve odvolať sa proti uloženému opatreniu na externý orgán; toto opatrenie by malo byť časovo obmedzené a mal by sa o ňom založiť osobitný spis (obsahujúci všetky informácie ako je dátum a čas začiatku a ukončenia, dôvody na umiestnenie do uzavretého oddielu atď.).[55]
- Zaistené osoby umiestnené do uzavretého oddielu by mali mať k dispozícii vybavenie na oddych, ľahký prístup k toalete a pravidelnú možnosť sprchovania, vychádzku na čerstvom vzduchu každý deň v trvaní najmenej jednej hodiny a prístup k materiálu na čítanie.[56]
- **Nasadzovanie pút** osobám v imigračnom zaistení ako rutinné opatrenia pri každom opustení zariadenia, napr. pri prevoze do nemocnice, je neprimerané; o použití donucovacích prostriedkov by sa malo rozhodnúť v závislosti od daného prípadu a na základe zásady proporcionality.[57]

---

[49] Luxembursko: návšteva v r. 2015, odsek 111; Česká republika: návšteva v r. 2014, odsek 37.
[50] Grécko: návšteva v r. 2013, odsek 79.
[51] Malta: návšteva v r. 2004, odsek 61.
[52] Nórsko: návšteva v r. 2011, odsek 38; Lotyšsko: návšteva v r. 2011, odsek 36.
[53] Malta: návšteva v r. 2004, odsek 64.
[54] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 88; Ukrajina: návšteva v r. 2009, odsek 71; Bulharsko: návšteva v r. 2008, odsek 44; Francúzsko: návšteva v r. 2006, odsek 76.
[55] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 88; Ukrajina: návšteva v r. 2009, odsek 71; Bulharsko: návšteva v r. 2008, odsek 44; Francúzsko: návšteva v r. 2006, odsek 76.
[56] Ukrajina: návšteva v r. 2009, odsek 71; Bulharsko: návšteva v r. 2008, odsek 44.
[57] Holandsko: návšteva v r. 2011, odsek 56; Malta: návšteva v r. 2004, odsek 67.

8. Mechanizmy monitorovania a podávania sťažností

- Nezávislé monitorovanie zariadení na zaistenie nelegálnych migrantov je dôležitým prvkom predchádzania zlému zaobchádzaniu a vytvárania uspokojivých podmienok zaistenia vo všeobecnosti. Na zabezpečenie účinnosti monitorovacích návštev je potrebné, aby boli časté a neohlásené. Monitorovacie orgány by mali mať oprávnenie v súkromí hovoriť s nelegálnymi migrantmi a mali by preskúmať všetky otázky súvisiace s ich zaobchádzaním (materiálne podmienky zaistenia, záznamy o zaistení a ďalšiu dokumentáciu, výkon práv zaistených osôb, zdravotnú starostlivosť atď.).[58]
- Účinné postupy podávania **sťažností** sú základnými zárukami proti zlému zaobchádzaniu pri imigračnom zaistení. Pokiaľ ide o podávanie sťažností, zaistení migranti by mali mať prístup k interným aj externým konaniam a právo na dôverný prístup k orgánu príslušnému na riešenie sťažností.[59]

9. Primeraná zdravotná starostlivosť

- **Zdravotná prehliadka všetkých novo prichádzajúcich zaistených osôb** je v záujme týchto osôb aj v záujme personálu, najmä s cieľom identifikovať osoby, u ktorých hrozí sebapoškodzovanie, vykonávať skríning prenosných ochorení a zavčasu zaznamenať prípadné poranenia.[60]
- Všetky novo prichádzajúce zaistené osoby by sa čo najskôr po prijatí mali podrobiť komplexnej **lekárskej prehliadke** (vrátane skríningu prenosných ochorení), ktorú vykoná lekár alebo jemu podriadená zdravotná sestra s odbornou spôsobilosťou.[61]
- **Záznam vyhotovený po lekárskej prehliadke** zaistenej osoby, či už ide o novo prichádzajúcu osobu, alebo nie, by mal obsahovať:

  i) úplný opis objektívneho lekárskeho nálezu zisteného na základe dôkladného vyšetrenia;

  (ii) opis vyjadrení dotknutej osoby, ktoré sú relevantné s ohľadom na lekárske vyšetrenie, vrátane jej prípadných tvrdení o zlom zaobchádzaní;

  (iii) poznámky lekára vo svetle bodov i) a ii), pokiaľ ide o konzistentnosť medzi všetkými tvrdeniami a objektívnymi lekárskymi zisteniami.

  Výsledky všetkých vyšetrení vrátane uvedených vyjadrení a poznámok lekára by sa mali sprístupniť aj zaistenej osobe a jej právnemu zástupcovi.[62]
- Vždy, keď sa zistí **poranenie**, ktoré zodpovedá tvrdeniam zaistenej osoby o zlom zaobchádzaní (alebo ktoré nasvedčujú zlému zaobchádzaniu aj vtedy, ak ho zaistená osoba neuvádza), táto informácia by sa mala bezodkladne a systematicky **postúpiť príslušnému prokurátorovi** bez ohľadu na to, či si to dotknutá osoba želá.[63]

---

[58] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 89.
[59] Spojené kráľovstvo: návšteva v r. 2012, odsek 136; Španielsko: návšteva v r. 2011, odsek 97.
[60] Švédsko: návšteva v r. 2015, odsek 37.
[61] Švédsko: návšteva v r. 2015, odsek 37.
[62] Rakúsko: návšteva v r. 2014, odsek 46.
[63] Rakúsko: návšteva v r. 2014, odsek 46.

- **Lekárske tajomstvo** by sa malo zachovávať rovnako ako vo vonkajšom prostredí; najmä nezdravotnícky personál by nemal mať prístup k zdravotnej dokumentácii nelegálnych migrantov, ktorú by zdravotná sestra alebo lekár mali naopak uchovávať na uzamknutom mieste. Navyše, všetky **lekárske vyšetrenia** by sa mali vykonávať mimo dosluchu – a pokiaľ lekár vykonávajúci prehliadku o to nepožiada – aj mimo dohľadu väzenských dozorcov.[64]
- Ako minimum, vo všetkých zariadeniach na zadržiavanie nelegálnych migrantov treba zabezpečiť každodennú prítomnosť **zdravotnej sestry s uznanou odbornou spôsobilosťou**. Táto osoba by mala vykonávať najmä úvodné vyšetrenie novo prichádzajúcich osôb (najmä na prítomnosť prenosných chorôb vrátane tuberkulózy), prijímať žiadosti o návštevu lekára, zabezpečiť poskytovanie a distribúciu liekov na lekársky predpis, viesť zdravotnú dokumentáciu a dohliadať na dodržiavanie všeobecných hygienických podmienok.[65]
- V prípade, že lekársky a/alebo ošetrovateľský personál nemôže vykonať riadne diagnostické vyšetrenie pre jazykové problémy, mal by mať bezodkladne k dispozícii služby odborne spôsobilého **tlmočníka**.[66]
- Zaistení nelegálni migranti by mali dostať úplnú **informáciu o navrhovanej liečbe**.[67]
- Zaistené osoby by mali mať primeraný prístup k **psychologickej pomoci** a k **psychiatrickej starostlivosti**.[68] Mali by existovať aj postupy a odborná príprava s cieľom zabrániť **sebapoškodzovaniu a samovraždám**.[69]

10. Starostlivosť o zraniteľné osoby (najmä deti)

- Mali by sa ustanoviť špecifické **skríningové** postupy na identifikáciu obetí mučenia a iných osôb v zraniteľnom postavení, a mala by sa im poskytnúť primeraná **starostlivosť.** Podľa názoru CPT by pre niektoré zraniteľné kategórie osôb mali byť k dispozícii **zmysluplné alternatívy k** zaisteniu. Do týchto kategórií patria okrem iných obete mučenia, obete obchodovania s ľuďmi, tehotné ženy a dojčiace matky, deti, rodiny s malými deťmi, staršie osoby alebo osoby so zdravotným postihnutím.[70]
- CPT pripomína svoje stanovisko, že treba vyvinúť maximálne úsilie na **predchádzanie obmedzeniu osobnej slobody maloletých nelegálnych migrantov**.[71]
- Ak sú vo výnimočných prípadoch **maloletí držaní v detenčnom zariadení spolu s ich rodičmi**, ich osobná sloboda by mala byť obmedzená na čo najkratšiu dobu. Matka (alebo iná osoba, ktorá sa o maloletého skutočne stará) by mala byť ubytovaná spolu s maloletým v zariadení, kde je postarané o ich špecifické potreby.[72]

---

[64] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 92.
[65] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 91.
[66] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 92.
[67] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 92.
[68] Fínsko: návšteva v r. 2014, odsek 36.
[69] Grécko: návšteva v r. 2015, odsek 117.
[70] Maďarsko: návšteva v r. 2015, odsek 51; Dánsko: návšteva v r. 2014, odseky 77.-79; Cyprus: návšteva v r. 2013, odsek 33. Spojené kráľovstvo: návšteva v r. 2012 (september), odseky 132 a 133; 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odseky 75 a 76.Malta: návšteva v r. 2008, odsek 68.
[71] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 97.
[72] Cyprus: návšteva v r. 2013, odsek 36; Česká republika: návšteva v r. 2014, odsek 32.

- CPT súhlasí s Výborom OSN pre práva dieťaťa, že „pri uplatňovaní článku 37 Dohovoru [o právach dieťaťa] a zásady najlepšieho záujmu dieťaťa by malo platiť **všeobecné pravidlo, že maloletí bez sprievodu alebo odlúčení maloletí by nemali byť zadržiavaní**. Zadržiavanie maloletého nemožno odôvodniť iba tým, že je bez sprievodu alebo je odlúčený od rodiny, alebo iba jeho imigračným alebo pobytovým stavom resp. absenciou tohto stavu.“[73] Aj ďalšie orgány Rady Európy, napr. Parlamentné zhromaždenie[74] a Komisár pre ľudské práva,[75] vyhlásili, že maloletí bez sprievodu by nemali byť zadržiavaní.[76]
- Keď sa orgány dozvedia o prítomnosti **maloletého bez sprievodu,** odborne spôsobilý profesionál by s ním mal čo najskôr vykonať úvodný pohovor v jazyku, ktorému maloletý rozumie. Malo by sa posúdiť, v ktorých oblastiach je maloletý **osobitne zraniteľný**, berúc do úvahy aj jeho vek, zdravotný stav, psychosociálne faktory a potrebu ďalšej ochrany (vrátane potrieb súvisiacich s prežitým násilím, obchodovaním s ľuďmi alebo traumami).[77] Malo by sa vyvinúť maximálne úsilie s cieľom dosiahnuť okamžité prepustenie maloletých z detenčného zariadenia a ich umiestnenie do vhodnejšej starostlivosti.[78]
- Všetci zadržiavaní **maloletí bez sprievodu alebo odlúčení maloletí** by mali mať okamžitý a bezplatný prístup k právnej a inej primeranej pomoci, vrátane pridelenia **opatrovníka** alebo **právneho zástupcu**,[79] ktorý maloletého informuje o jeho právnej situácii a účinne chráni jeho záujmy. Mali by sa zaviesť aj kontrolné mechanizmy na priebežné monitorovanie kvality opatrovníctva.[80]
- **Maloletí** by mali byť držaní iba v **zariadeniach, ktoré sú prispôsobené ich špecifickým potrebám,** v ktorých pracujú muži aj ženy s potrebnou odbornou spôsobilosťou.[81]
- Aby sa znížilo riziko zneužívania, mali by sa prijať osobitné opatrenia na prispôsobenie **ubytovacích priestorov** potrebám **maloletých**, napr. na ich oddelenie od dospelých, ak nejde o prípad, kedy to nie je v najlepšom záujme maloletého. Mohlo by ísť o prípad, keď sa maloletí nachádzajú v sprievode svojich rodičov alebo iných blízkych príbuzných. V takomto prípade sa treba maximálne snažiť zabrániť rozdeleniu rodiny.[82]
- Zadržiavaným maloletým by sa mali ponúknuť rôznorodé konštruktívne **aktivity** (s osobitným dôrazom na to, aby maloletý mohol pokračovať vo vzdelávaní).[83]

[73] Výbor pre práva dieťaťa, všeobecný komentár č. 6 (2005) Zaobchádzanie s maloletými bez sprievodu a odlúčenými maloletými mimo ich krajiny pôvodu, CRC/GC/2005/6, 1. septembra 2005, odsek 61.
[74] Parlamentné zhromaždenie Rady Európy, Rezolúcia 1707 (2010) o zadržiavaní žiadateľov o azyl a nelegálnych migrantov v Európe, 28. januára 2010, odsek 9.1.9 a Rezolúcia 2020 (2014) o alternatívach k imigračnému zaisteniu detí, 3. októbra 2014, odsek 3.
[75] Komisár pre ľudské práva, Stanoviská k právam maloletých migrantov v nelegálnom postavení, CommDH/PositionPaper(2010)6, 25. júna 2010.
[76] Fínsko: návšteva v r. 2014, odsek 29.
[77] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 98.
[78] Dánsko: návšteva v r. 2014, odsek 77.
[79] Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: návšteva v r. 2014, odsek 122.
[80] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 98.
[81] Grécko: návšteva v r. 2015, odsek 108.
[82] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 100.
[83] 19. všeobecná správa o činnosti CPT, odsek 99.